

קרוב אליך

עבודת ה' ברוח חסידית

סמרטפון
רק עם ואצאפ!

אפשר!! וכדאי!!
מרכז הזמנות ארצי
052-2-129-129

אספקה לכל חלקי הארץ תוך 24 שעות
רח' פינס 9, ירושלים | 052-2-129-129 | [bone.co.il](http://www.bone.co.il)

החל
מ 499 ש"ח

מה היתה אומרת ימימה
על הקורונה?
אלומה לב

מחוץ לדלת
הסגורה
שיחת נפש,
נעמה מנוסי

בשנה האחרונה
האדמה רעדה
מחשבות ליום
העצמאות תש"ף
הרב אייל יעקובוביץ,
הדר ארציאל
ואדיר לב רועה

הוא אהב את הארץ
כנפשו, לבו בער
באהבת ישראל וראו
עליו רוח הקודש בגלוי
כתבה על מייסדי היישוב היהודי
הראשון בגוש עציון

"גם אם מי
שייסד את
העניין לא היה
אדם מאמין
ולא חשב על
כל הדברים
האלה,
לנו יש תפקיד:
למצוא
משמעות
בתוך הדברים"
מיכי יוספי
על עבודת ה' בצפירה

ידידות

אחת הדמויות המופלאות בעולם החסידות במאה השנים האחרונות, הוא החסיד רבי נח גד ויינטרוב "הירושלמי" > עלייתו לארץ לפני 96 שנה התבררה כנס הצלה לאלפים שדרבן לעזוב את אדמת אירופה ולעלות לארץ הקודש > הוא היה ממקימי 'מגדל עדר', היישוב היהודי הראשון בגוש עציון ועמל לקומם חצרות חסידיות בארץ לאחר השואה > קווים לדמות אגדית ששילבה גאונות, חסידות ואהבה עזה לארץ ישראל

חיים עזרא

מגדל עדר

פמ"י

קום עלה לארץ ישראל. רבי נח גד

עיה"ק תוב"א בשעה תשע וחצי טו"ב שבט שנת תרפ"ד ביום ד' פרשת יתרו וברוך ה' אשר הציל אותי ואת אשתי ובתי מתחת יד פולין ומכ"ש עכשיו מתחת יד מגוג הרשעה והש"י ירחם על עמו ויהיה די לצרות ישראל ונראה במהרה מפלתו וישמחו עליונים ותחתונים בישיבת ישראל בקרוב במהרה דין אמן".

משהגיע רבי נח לארץ ישראל איווה למושב לו את ירושלים עיר הקודש, החליף את מלבושיו כמנהג אנשי ירושלים, ובשבתות וימים טובים אף לבש בגדי לבן כמנהג המקובלים. בספריו הרבים ובמכתביו כינה את עצמו "הירושלמי". במלחמת השחרור כשנאלץ לעזוב את ירושלים ועבר להתגורר בתל אביב, היה חותם בספריו "כחפץ הירושלמי החפץ לראות בנחמת ציון וירושלים ובטוב ישראל ע"י משיח צדקנו כ"ב, המתגורר עכשיו בתל אביב". היה קשור בכל ליבו ונפשו למנהגיה של ארץ ישראל ואורחות חייו של היישוב הישן הירושלמי. רבותיו המבוקשים בארץ ישראל היו רבי יוסף חיים זוננפלד והמקובל הידוע רבי חיים שאול דוויק הכהן.

בין עשרות אמרות של רבי יוסף חיים זוננפלד שכתב רבי נח, הוא מספר שהרגיש כי בחוץ לארץ הלימוד עלה יותר טוב מאשר בארץ ישראל וניגש לדבר על כך עם הרב זוננפלד: "והשיב לי, שזה בא מכח הדמיון, כי חוץ לארץ הוא רק מכח המדמה, אבל בירושלים רואים את האמת".

דרך החלון

רבי נח גד ויינטראוב נולד ביום א' ד' בתשרי תרמ"ט, לפני 131 שנה, בעיירה הסמוכה לעיר ראדומסק שבפולין. אותו יום היה צום גדליה נדחה, ואביו רבי יעקב דוד שמח מאוד בלידת הבן וחשק לקרוא לבנו מחמדו על שם גדליהו. אך התינוק חלה ולא יכלו לערוך את הברית מילה עד לפרשת נח. בעקבות כך החליט

ש

נת תרפ"ד, רדומסק, פולין. הצדיק רבי יעקב דוד מרדומסק שהיה נודע כקדוש וכבעל ישועות, פונה לבנו בכורו רבי נח גד ויינטראוב בן השלושים-וחמש, ומצווה עליו "קום עלה לארץ ישראל, ותכין גם את עלייתה של כל המשפחה לארץ הקודש. עננים כבדים הולכים ומכסים את פולין, אני רואה את פולין כולה בוערת.

"אילו יכולתי", ממשיך רבי יעקב דוד לומר לבנו ההמום, "הייתי מכתת את רגליי בכל רחבי ממלכת פולין, מתריע ומשכנע לעלות לארץ, אבל יודע אני שלא ישמעו בקולי. אותך, בני יקירי, אני מצווה לעלות לארץ ישראל מיד!".

היה זה חמש-עשרה שנה לפני שעלה הכורת על שלושת מיליון יהודי פולין הי"ד. רבי נח לא מתמהמה לקיים את מצוות אביו הקדוש ועושה את הבלתי יאומן. הוא פועל נמרצות להשיג את אשרת הכניסה המיוחלת לארץ ישראל בדרך לא דרך. לבסוף, מי שהשיג עבורו את אשרת הכניסה היה הרב יצחק מאיר לוי, חתנו של הרב האמרי אמת' מגור ולימים שר הסעד בממשלת ישראל הראשונה. רבי נח גד עלה על סיפון האניה בה הגיע הרבי מגור לביקורו השני בארץ. רוב ככל הנוסעים היו אמורים לחזור לפולין אבל רבי נח גד נסע כדי להשתקע ולבנות את ביתו ולהכין את הקרקע לעוד יהודים רבים, אותם פעל להציל בשנים שקדמו לשואה.

נכדו, הרב שבתי ויינטראוב, מספר כי במהלך ההפלגה התעניין האמרי אמת' "מיהו האברך המעניין שנוסע לארץ ישראל...". באחד הימים ישב הרבי על סיפון האניה והשמיע בפני מקורביו רעיון כלשהו. רבי נח שכל רז לא אניס ליה ניצב אף הוא על הסיפון ומיהר ללחוש לבן לווייתו כי דברי האמרי אמת' הם למעשה רד"ק מפורש בספר שמואל. הרבי מגור, ששמיעתו הייתה חדה מאוד באותן שנים, קרא אליו את רבי נח גד ואמר לו: "וינגערמאן, איך האב געזאגט אז ס'שטייט אין רד"ק" (אברך, הרי הקדמתי ואמרתי שזהו רד"ק...). מאז התחבב מאוד רבי נח על הרבי מגור, שמר אותו על קשר מתמיד ואף כתב רבות מדברי תורתו.

"ביום ח' שבט תרפ"ד יצאתי מעירי ראדומסק ויצאתי מפולין הרשעה" מתאר רבי נח במכתבו, "וביום י"ז שבט באתי לארץ ישראל. וביום ט"ז שבט יצאתי ממצרים ללכת לארץ ישראל ואמרתי רמז וישע ביום ההוא. ביום עולה נח. ההוא עולה טוב כי בטו"ב שבט נצלת ממצרים ובאתי לארץ הקדושה כי אצל מעבור סואץ הייתי בליל י"ז שבט בחצי הלילה ששייך עוד למצרים ועברתי את מעבר סואץ בליל י"ז שבט בחצי הלילה שנת תרפ"ד ובבוקר כבר הייתי בארץ ישראל ובאתי לירושלים

מגדל עז בגוש עציון, נבנה על חורבות מגדל עדר. (צילום: לע"מ)

אליהו שלמה הי"ד: "אחי יקירי שמעתי אשר הפרנסה אצלך עוד איננה בסדר, וירא אנכי שלא יעלה בלכך שום רושם ומחשבת חרטה על מה שעלית לארץ ישראל, הן אמת שיועד אני כן ומכיר אני אותך שרצונך והחלטתך עזה וחס ושלום לא תתחרט ולא היית ולא תהיה מאותן שיש להם חרטה על מעשיהם הטובים, אבל לחזק אותך באתי תחזקנה ידך כי רבות עשית וכמו שאמר בעז לרות כשעזבה את ארץ מולדתה ותלך אל אשר לא ידעה תמול שלשום, גם אתה עזבת ארץ מולדתך ופרנסה שהיה לך ומכרת הכל בזיל הזול כדי לעלות לארץ ישראל...".

איש האשכולות

איש אשכולות היה רבי נח גד: גאון אדיר בתורה, בקי עצום ברוי התורה וסודותיה, חסיד וחרף, למדן ובעל זיכרון נדיר, ומשורר שחיבר עשרות שירים על שבת ומועדים בדרך הסוד. אגב, מיד לאחר מאורעות תרפ"ט כתב קינה מיוחדת בעת שהתפלל בכותל המערבי.

חריצותו היתה לשם דבר. מעולם לא נח ולא שקט. ככל שנקפו הימים חש שלא קיים חובתו בעולם החומרי. משל הרגיש כי עתיד הוא להשלים שנותיו בלא עת.

אלפי אלפי אמרות פז של צדיקים וקדושים מדורות עברו ניצלו באמצעותו מתהום הנשייה. כך הופיעו על ידו עשרות קבצים וספרים, עשירים ועמוסים בדברי תורה וחסידות אותנטית. הוא הפך לאחד מגדולי מעתיקי השמועה המוסמכים ביותר, בדור שאחרי השואה.

כאשר הגיע לארץ בשנת תרצ"ד רבי שמעון שלום מאמשינוב זי"ע, לביקור שנמשך קרוב לשנה, היה זה רבי נח גד שהיה צמוד אליו לכל אשר היה הולך ורושם את דברי התורה ששמע ממנו בחדרו ובעריכת השולחנות (ה'ישי') והיה מסתופף כל העת בצלו. מדברי תורה אלו יצא הספר 'אמרות טהורות'. למוכרת נותרה גם תמונה מאותם ימים של הרה"ק רבי מאיר'ל מאמשינוב זי"ע (סבו של האדמו"ר שליט"א) משוחח עם רבי נח גד בחול המועד בירושלים, כשרבי נח גד הולך בבגדי לבן וחבוש שטריימל.

על גליונות ספריו, כמו גם בשולי סידורו, מופיעים הערות ודברי תורה. ליד מיטתו עמדו תמיד בהיכון גלילי נייר ועט. פעמים רבות נתעורר משנתו בשעת ליל ותכף העלה על הכתב דברי תורה וחסידות. עד ראייה שהיה בקרבתו סיפר שראה כמו עיניו את סדר שנתו: רבי נח גד לא היה הולך לישון במובן הרגיל של המילה. הוא היה מניח ספל לנטילת ידיים ומחברת ועט ליד מיטתו שהייתה כעין

אביו לקרוא לבנו על שם פרשת השבוע. מסופר שתוך כדי הברית מצא אביו שהגימטריא של נח עולה בדיוק כמנין השם גדליהו, ושמח שמשמים הזמינו לו שם כמחשבתו הראשונה.

עוד בימי טל ילדותו התגלה רבי נח כפלא פלאים בין ילדי גילו. אחיו ומכריו ברדומסק של אותם הימים סיפרו כי היה שקדן גדול, בעל כישרונות נעלים ויראתו קדמה לחכמתו. כבר בגיל עשר למד בחברותא גמרא ופוסקים בעיון עם אביו הקדוש.

בבחרותו החל לכתוב את חידושי. את 'עורה כבודי', פירוש למגילת אסתר, כתב בגיל 21 במשך חודש וחצי בעת ששכב על מיטת חוליו, כפי שהוא עצמו מספר בהקדמה לספר. את כל חיבוריו וחידושי בתורה הדפיס רק לאחר עלייתו לארץ ישראל.

מעט לעת לקחו אביו עמו בנסיעותיו אל הרבי המפורסם מאלכסנדר בעל ה'ישמח ישראל'. הנער התחבב במהרה על זקני החסידים, מהם חילץ פרטים על צדיקי הדורות, מנהגיהם ואורחות חייהם. בזכותו השתמרו אלפי פנינים ואמרות ממאות צדיקים, ותכונה זו של 'דולה ומשקה' לא הרפתה ממנו כל ימיו.

את סדר לימודו החל בחצות הלילה, ועם עלות השחר היה מתכוון לתפילה שאותה ערך בהשתפכות הנפש. בשנים הבאות ובמשך כל חייו, עברו על רבי נח גד תלאות וייסורים קשים, אך למרות הכל היה תמיד בשמחה. אדרבה, הוא ראה את עצמו משמש דוגמא לאחרים ועודד נדכאים ונשכרי לב.

כאשר התגנבה לאוזניו השמועה, כי בבית מאן-דהו אין מה לאכול, היה נכנס דרך החלון, מניח סכום כסף על השולחן ובורח כלעומת שבא, כדי שלא ידעו האנשים מיהו הנותן ולא יתביישו. בכך קיים את המופיע בספרו בשם צדיקים על הפסוק בתהלים (יא, ז) "כי צדיק ה', צדקות אהב, ישר יחזו פנימו" - הקב"ה אוהב צדקה כזאת, שהמקבל והנותן יוכלו להסתכל אחד בפני השני ולא להתבייש.

בשנת תרע"א, לאחר פטירת ה'ישמח ישראל' מאלכסנדר, נוסדה חסידות סטריקוב, ורבי נח דבק בכל נפשו באדמו"ר רבי אלימלך מנחם מענדיל. מפעם לפעם היה עושה דרכו לסטריקוב לשבות בצל רבו, אצלו מצא אוזן קשבת לכל משאלותיו. בשנים הבאות, כשעלה ירושלימה, זכה לקבל אגרות רבות מרבו הקדוש.

נח אמור קדיש...

ארץ ישראל נקנית ביסורים, ואצל רבי נח גד הדברים קיבלו משנה תוקף. בעוד הוא מכין את הקרקע לעלייתו של אביו לארץ ישראל, ומספיק גם לקבל מכתב ממנו, אסון נורא פוקד אותו: אביו הגדול נפטר בפתאומיות.

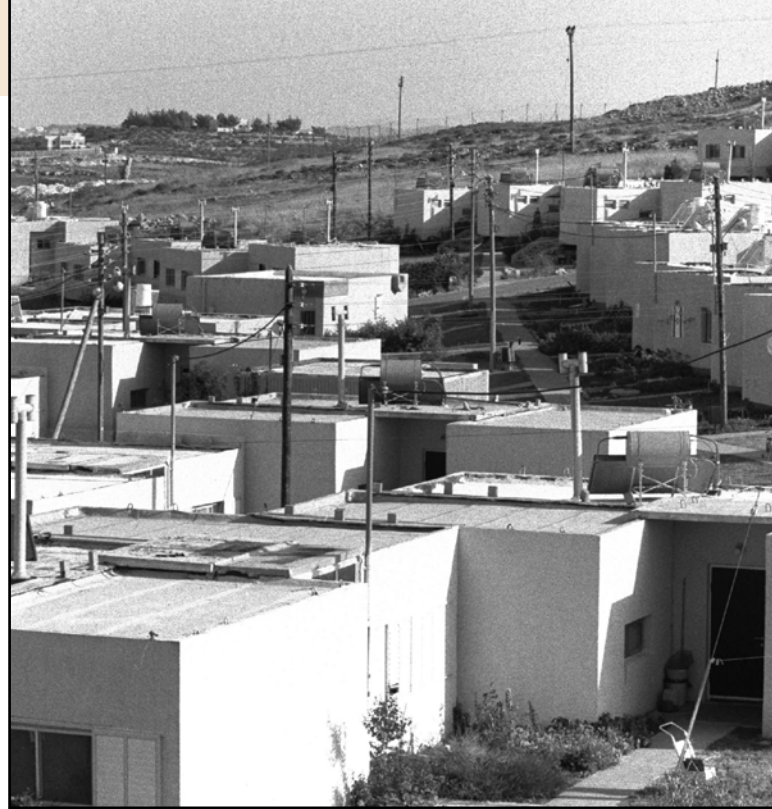
עדי ראייה ששהו אז בירושלים, סיפרו כיצד בפסח הראשון לשהותו בארץ, חודשיים לאחר עלייתו, התפלל רבי נח יחד עם רבו מסטריקוב שהגיע לביקור בארץ הקודש. היה זה עם סיום תפילת מוסף ביום שביעי של פסח, כאשר לפתע הסתובב הרבי מסטריקוב לעבר רבי נח גד ואמר לו באדיש בעגה פולנית: "נח, זאגט קדיש" (נח, אמור קדיש). רבי נח גד נדהם, בידעו שאביו ואמו עדיין חיים, אולם חזקה היתה עליו מצוות רבו והחל מיד באמירת הקדיש. רק לאחר צאת החג בפולין, הגיעה הטלגרמה ובה הידיעה הקשה על הסתלקות אביו.

או אז הבין הוא את הוראתו המתמיהה של הרבי מסטריקוב, בזכותה אמר בירושלים ביום פטירת אביו את הקדיש הראשון.

למרות התלאות וחרפת הרעב שעבר, רבי נח גד ראה בעלייתו לארץ הקודש את משאת נפשו הטהורה ולא חדל מפעולותיו להעלות את שאר אחיו ואחיותיו מפולין. מכתבים רבים מגלים שרבי נח גד היה כתובת לרבים שביקשו לעלות לארץ ישראל ועשה ככל יכולתו לעזור להם במסירות נפש של ממש. הוא חתם על ערבויות וקיבל אחריות כלפי השלטונות על העולים לארצנו הקדושה.

על חיי הצער שעבר אפשר ללמוד מאחד המכתבים שקיבל מאחיו הרב יחיאל, בו כותב לו כשנה לאחר עלייתו ארצה, בשנת תרפ"ה: "נח! אמנו שואלת אם תרצה לבוא חזרה לפולין, בא לפה אולי לא תחיה חיי צער כמו בארץ ישראל והשם יתברך יעזור לך". אולם לא איש כרבי נח ירתע, המשברים הקשים שעבר רק חישהו וחיזקוהו בדרך עבודת ה' בארץ ישראל.

בידינו מכתב שהגיע, שלוש שנים מאוחר יותר, מאח אחר - רבי

כורסא. היה מתעורר פעמים רבות, נוטל את ידיו וכותב את חידושי וחוור לישון. כך היה מנהגו יום יום.

לבו בוער

סיפור מדהים סיפר לימים אחיינו של רבי נח - ישראל יצחק כרמל ז"ל (אביו של הרב מנחם כרמל שהיה הבעלים של רשת 'בר כלי'): "הייתי ילד כבן עשר, היה זה שנים ספורות לפני שפולין נהפכה למאכלת אש, אמי שהייתה אחותו של רבי נח גד, שלחה אותי עם מעטפה גדולה

"אבל ההמשך התברר שנים לאחר מכן. כשעלו אחיו של רבי נח גד לארץ ישראל, ממש ערב פרוץ השואה, בשנת תרצ"ו. התברר שרבי נח גד לא שלח את המכתב! הוא פתח את המכתב, קרע אותו לגזרים והשליכו ישר לאשפה". במכתב, אחותו כתבה לאחים שבפולין לא לעלות לארץ ישראל, עקב מצוקת הרעב הקשה ובעיות הקליטה. "אם חלילה המכתב היה מגיע ליעדו" אמרו האחים, רבי אהרן ורבי יחיאל שזכו להינצל בזכות פעילותו, "לא היה סיכוי שבעולם שנעלה באותם הזמנים, בפרט לאחר כזה מכתב מאחותנו בעוד אנחנו 'מסודרים' היטב בפולין".

"אינני יודע כיצד דודי ידע על עצם קיומו של המכתב ועל תוכנו, שהיה בגדר סוד, וכיצד בדיוק נקלע לרחוב בו הלכתי", סיפר לימים אחיינו ישראל יצחק כרמל. "על דודי הצדיק רבי נח גד אין שאלות, ראו עליו במוחש רוח הקודש".

בשנת תרצ"ה, בעת ביקורו השני של רבו מסטריקוב זי"ע בארץ הקודש, הפציר רבי נח גד ברבו המובהק שלא יחזור לפולין ויעביר את חצר החסידות לארץ ישראל יחד עם כל משפחת החצר... וכך מספר רבי נח גד בספרו 'שמועות חן': "הלכתי אל הלוויית הרב מרדכי מנחם הלוי הבר יחד עם אדמו"ר רבי מנחם מנדל מסטריקוב ודיברתי עמו אודות הנפטר... ואמרתי לו שיש לנפטר זכייה גדולה שגם גדולים לא זכו לה שנפטרו בירושלים ויקבר בירושלים, ונענה לי בראשו. אמרתי לו, נו... והבין מכך שאיני מרוצה מזה שהוא נוסע חזרה לפולין. ואמר לי האדמו"ר, 'מה אני יכול לעשות שתלויים כי הרבה אנשים ובני משפחה, והלא אתה אמרת בעצמך שלא כל אדם זוכה לזה'. וממשיך רבי נח גד לספר "ודיברתי עמו אודות כך שישאר בארץ ישראל ארוכות וקצרות ואמר לי לבסוף 'חדל לדבר מזה, כי ידעתי בני בעצמי גדולת ארץ ישראל ועשיתי כל מיני עצות איך להישאר פה, אבל חזרתי על כל צדי צדדים ואין לי לעת עתה עצה אחרת והשי"ת ירחם עלינו'. ואכן רוב משפחתו של האדמו"ר נספתה בשואה.

באחד מהמכתבים הרבים שנמצאו בארכיונו, כותב לו חסיד מפולין מכתב בקשה שיעזור לו לקבל את האישורים לעלות לארץ הקודש. במכתב מתאר החסיד כיצד פנה לרבי מסטריקוב בבקשה שיכתוב עבורו מכתב המלצה לרבי נח גד כדי שייסע בהשגת האישורים. אולם הרבי מסטריקוב ענה לו: אני מכיר היטב את רבי נח גד, שכולו בוער באהבת ישראל. אני בטוח שיעזור לך לקבל את האישור הכניסה לארץ ישראל גם ללא המלצתי.

מירושלים לגוש עציון

רבי נח גד היה מיוזמי וממקימי היישוב 'מגדל עדר' באזור גוש עציון. למעשה הייתה זו ההתיישבות היהודית הראשונה באזור. את היישוב הקימה אגודת 'זכרון דוד' שנוסדה בשנת תרפ"ו, כאשר רבי נח הוא הרוח החיה באגודה, וחלומו לא רק ללמוד את תורת ארץ ישראל, אלא שיהודים יראי שמיים המקפידים על קלה כבחמורה יקימו את היישובים בארץ ישראל.

נכדו הרב שבתי ויינטראוב אומר כי "מדובר בפיסת היסטוריה של ממש. יהודים חרדים שהיו דלי אמצעים פעלו במסירות נפש ממש להקים יישוב במגדל עדר המקראית, מתוך מטרה ברורה שיהודים שומרי תורה יישבו את ארץ ישראל וכך יפעלו לזירוז הגאולה. הם הסתמכו על הזוהר הקדוש שאומר שמהמקום שליד קבורת רחל תבוא הגאולה, ומדרשי חז"ל נוספים בהם מופיע שהשם מגדל עדר, המופיע בחומש בראשית, רומז לגאולה".

היישוב עצמו עלה על הקרקע בחורף תרפ"ז, על אם הדרך לחברון, כעשרים קילומטר מירושלים. היישוב התקיים במשך שנתיים כשתושביו חיו בתנאים קשים וסבלו ממצוקות מים ומחסור בקרקע חקלאית.

מסמכים שנחשפו לפני שנה בגנזך המדינה מעלים שמדובר היה

ראשוני המתיישבים במגדל עדר

לסניף הדואר הסמוך על מנת לשלוח לפולין. התגוררנו אז בתל אביב, אני עומד מטרים ספורים לפני בית הדואר, והנה אני רואה ממולי את דודי הצדיק רבי נח גד. 'ישראל יצחק, לאן אתה הולך?' הוא שאל אותי במתק לשונו. סיפרתי לו שאמא שלחה אותי לבית הדואר לשלוח מכתב לפולין. רבי נח גד עם עיניו הבורקות והחכמות מתבונן בי, ולפתע אומר לי 'ישראל יצחק, אם לא קשה לך תביא לי את המכתב, אני אכנס לדואר. לך הביתה חזרה לאמא'. כל המשפחה חשבה שבכך תם הסיפור.

בתוכנית להקמת יישוב גדול. כך למשל במסמך ל"מעלת מושל גליל ירושלים" עליו חתום הרב נח גד ויינטראוב, מפרטים חברי אגודת 'זכרון דוד' ובראשם רבי נח גד כי היות וחילקו את מגדל עדר למאה וחמישים מגרשים, הם מבקשים אישור לתוכנית.

היישוב המשיך להתקיים ושרד את כל הקשיים, אבל פרעות תרפ"ט הכריעו אותו. עם הגעת הידיעות המוקדמות אודות הפרעות עזבו המשפחות, והגברים האחרונים נטשו רגע לפני הגעת הפורעים.

תחייה לאחר השואה

בתוך הייסורים מהם סבל רבי נח, נפטרה אשתו הראשונה. כיצד הדבר קשור לתוספת השם 'גד'? מספר על כך אחיו, רבי אהרן ויינטרוב (בהקדמה לספרו 'דברי אהרן'): "על ידי מעשה שנפטרה עלי אשתו הראשונה, הצדקת הגדולה בת גדולים מרת יוכבד ע"ה ועוד לא היה לו בן (רק בת יחידה) והרעיש עולמות שלא קיים עדיין מצווה הראשונה מצוות פריה ורביה שצריך להיות בן ובת. וצווה לו הצדיק רבי שלמה מזוועהיל 'צ"ל להוסיף לו שם למזל טוב שיעזרוהו ה' למצוא לו זוג שני, ונבא לו שיליד בן וכן היה. והוא האברך המופלג בתורה ויראת שמיים מהו"ר יעקב דוד שליט"א, ומאז נקרא שמו נח גד".

מוסיף ומספר נכדו הרב שבתי ויינטראוב: "לידת אבי מורי ורבי, יעקב דוד, לעת זקנותו של סבי, הייתה ממש בתאריך סימבולי, בחודש הסיום של השואה האיומה: ח' אייר תש"ה. היה בכך אות משמים על כך שהסבא שפעל רבות למען ארץ ישראל ועם ישראל במסירות נפש שאין לתאר, זכה לברכת 'זה' בך את אברהם בכל', בן זכר לאחר בתו.

לאחר השואה ראה רבי נח גד את מטרת חייו לשקם ולחזק את עולם החסידות בארץ ישראל על כל חצרותיו וגווניו. רבי נח גד עשה כל שביכולתו כדי שאותן חצרות קודש שנחרבו, יוקמו לתחייה בארץ ישראל. הוא עודד ודרכן את חבריו שישטלו על עצמם את ההנהגה וימשיכו ביתר שאת לנהל ביד רמה את צאן מרעיתם בדרך החסידות.

מעכב את תפילת כל נדרי

בזמן מלחמת השחרור, נדד, כאמור, רבי נח גד מירושלים לתל אביב. אישיותו היתה רב-גוונית. מחד - היה סוער ומחודר, חזק ולוחם, עומד על משמרת הקודש ללא

"הואיל והדבר תלוי בי ובחתימתי..."

בעקבות מאורעות תרפ"ט, הוקמה בקיץ תר"ץ ועדת הכותל, ופעלו בה יד ביד כל הנציגים היהודים. ההסכמות שהתבשרו במשא ומתן היו, שהיהודים יצהירו שהכותל הוא קנין של הערבים והערבים מצידם יכריזו על זכות היהודים לגשת לכותל ולהתפלל ללא הפרעה. בשלב מסוים נציגי המוסדות הלאומיים הסכימו להצעה, וכדי למנוע מהרבנים להתדבר ביניהם הם שלחו משלחות נפרדות לרב קוק ולרב זוננפלד, שלא הסכמתם למהלך אי אפשר היה לבצעו.

רבי נח שלח מכתב בהול ונרגש בנושא למרן הרב קוק (ראו תמונה), בו נכתב בין השאר: "לכבוד הגאון האדיר וכו' מהור"ר אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א. מחמת ההתרגשות עצומה אין לי הכוח להאריך בתוארים, כי שמעתי בזו הרגע שקרב הדבר לחתום על קושאן [בעלות] של הכותל שינתן להערבים מפחד שהמשלה תעשה פוגרומים.

אוי לי אמי שילדתנו על עת כזאת לראות ולשמוע כזה, כי זה ממש כענין "כתבו לכם על קרן השור"... כי הרשעים הצד האחר מתעקשים על כבוד תורתו ומתאמצים שיחתום. נא ידע אשר דעת הקהל הוא אחר, וקח גיליון וכתוב בחרט אנוש להם דברים קשים כגידין יתרחק מעל גבול ישראל ולא יתהפך הטוב חלילה. דברי הבוכה ומבכה במר נפש על בזיון השם והתורה וארץ הקודש. נח ויינטראוב".

המכתב הגיע בסמוך להגעת נציגי המוסדות הלאומיים בראשות יצחק בן צבי.

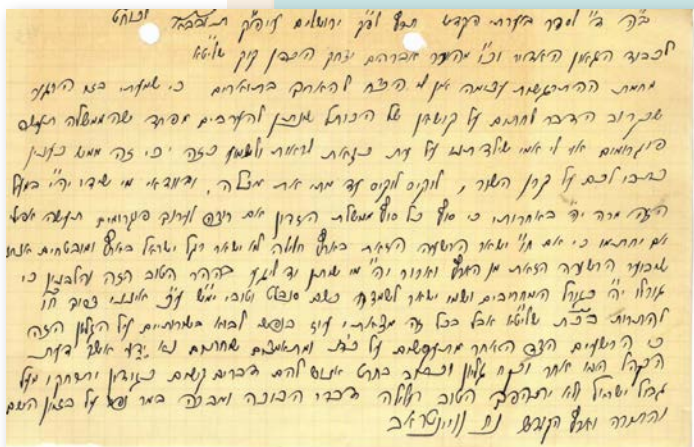
וכך מספר בעיתון הצופה (ט' תמוז תשל"ר) שמואל הכהן וינגרטן שהיה עד ראיה ושמיעה למהלכים הדרמטיים בין הרב קוק לרב זוננפלד בקשר לכותל המערבי:

"לאחר צאת המשלחת הרב (קוק) חיפש את שמשו ואמר לו: 'הייתה אצלי משלחת מהוועד הלאומי וביקשה ממני להסכים ולחתום על הסכם בו מכיר הצד היהודי בבעלות הערבים על הכותל המערבי. אמרתי להם: ...הואיל והדבר תלוי בי ובחתימתי, איך אני יכול לוותר על מתנת הקב"ה לעם ישראל? משער אני שהמשלחת שהיתה אצלי תבוא לפני

הגר"ח זוננפלד, תודרו איפוא לכוא לפני הרב זוננפלד ומסור לו את דברי אלה. רצוני שהוא ידע על תשובתי".

מה שהרב קוק לא ידע, הוא שמש ברגעים בהם ביקרה אצלו המשלחת, הייתה משלחת נוספת אצל הרב זוננפלד במטרה ליצור בקיעים בין הרבנים ושלא יתדברו ביניהם. אבל מתברר שהרב זוננפלד ענה אותה תשובה: "שאין הוא יכול להתכחש להבטחת הקב"ה, והוא לא יוותר על שעל אדמה מאדמת ארץ ישראל".

גם הרב זוננפלד שלח מיד משלחת לרב קוק להודיע לו על תשובתו והשליחים נפגשו באמצע הדרך מבלי שאף אחד ידע על תשובתו של השני, ובפיהם אותה התשובה. הוועד הלאומי היה אובד עצות והתנגדותם של הרבנים הפכה את הקערה על פיה, בלעדס אי אפשר היה להביע הסכמה להצעה (מתוך עדות הרב וינגרטן ב'הצופה' מתוך הספר 'האיש על החומה' חלק ג' עמוד 9-328).

"מחמת ההתרגשות עצומה אין לי כוח להאריך בתוארים". המכתב שנחשף

מאמרותיו של רבי נח גד על ארץ ישראל

שמעתי מהרה"צ אברהם אלימלך שפירא מגראדזיסק (אביהם של הרבי מפאסצנה והאדמו"ר החלוץ) זצ"ל – בן הרה"ק רבי ישראל מגראדזיסק זי"ע הי"ד בשם רבנו הקדוש המגיד מקאזניץ זי"ע שאמר: כתיב (תהלים ב, ג) "ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו", זה ציון וירושלים, הם המוסרות והעבות שישאל נאחזים בהם, וכל זמן שישראל אינם מתייאשים מארץ ישראל וירושלים, אין הגויים יכולים להם. לכן הגויים רוצים דווקא לנתק מישאל את הקשר שמקשר אותם עם ציון וירושלים, שיתייאשו מהם ואז יכלו ח"ו לישראל.

כי זו העצה נתן לעצמו הס"ם בזמן האחרון, הרים קרן צרינו האנגלים ימ"ש שהסיתו את הערבים שיעשו פרעות בישראל, כדי שבני ישראל יתייאשו מלכבד לארץ ישראל ובה יכלו להסית את הרשע היטלר ימ"ש לעשות טבח כזה בישראל.

פעם אחת בא לחצר הרה"ק רבי חיים שמואל מחנטשין זי"ע איש אחד מארץ ישראל, והרבי קרבו באהבה וחביבה יתירה. בשעת עריכת שולחנו של הרבי, אחרי ששתה האיש כמה כוסות יי"ש, נכנס לגילופין והחל עושה מעשי שובבות. נענה החסיד ר' אברהם מרדכי ז"ל, ממקורבי הרבי, ואמר: "אם כן, כדאי לנסוע לארץ ישראל ולבוא הנה, לעשות מעשים כאלו ולרבי לא אכפת הדבר!". כששמע הרבי דברים אלו, שלח לקרוא לחסיד ר' אברהם מרדכי ואמר לו: "אם אומרים דברים כאלו על בן ארץ ישראל, מאבדים ח"ו עולם הזה ועולם הבא, אסור לדבר שום דבר על בן ארץ ישראל..."

באחד הימים, כשהיה כבר הרה"ק רבי אברהם דב מאווריטש זי"ע בעל 'כת עין' בארץ הקודש ומקום מושבו בעיר הקודש צפת, ערך סעודה גדולה בלי שהייתה לכך סיבה מיוחדת, ואף לא היה זה ביוםא דפגרא. שאלוהו אנשי שלומו הסובבים אותו לסיבת הדבר, והשיב להם במעשה שהיה וכך היה:

"כשהייתי בחוץ לארץ, בא אלי יום אחד שד"ר מארץ הקודש ושאלתי אותו על כל ענייני ארץ הצבי, עד שאמר לי כי אבני ארץ ישראל הן אבנים טובות ומרגליות. והנה, כשבאתי ארצה לא ראיתי זאת ואמרתי הייתכן שהאיש רימה אותי? עד שפעם אחת פגשתי בו ושאלתי למה רימתיני. השיב לי האיש: 'אם יש עניינים טהורות רואים זאת'. כאשר שמעתי כן, ביקשתי לפני השי"ת עד שברוך השם ראיתי שאכן אבני ארץ ישראל הן אבנים טובות ומרגליות, ולכן ערכתי את הסעודה".

ליל ט' אלול תש"ח (בעיצומה של מלחמת השחרור) חלם לי הפסוק (ישע' נב, א) "לא יוסיף יבוא בך עוד ערל וטמא". ופתרתי לי, שהערבים לא יחזרו עוד לארץ ישראל, והגויים שהם בארץ ישראל יכרחו מכאן לארץ ציה וצלמוות אכ"ר.

על פני כל אחיו נפל (בראשית כה, יח). מתי שירצה ישמעאל להיות בן, היינו לרשת בנחלת ה' ויבוא על הבן האמיתי שזה עם ישראל למלחמה לגרשו מארץ ישראל, אז נפל ויוכרח לילך מארץ ישראל למקום ציה וצלמוות, שאז ייפול ישמעאל ולא יהיה לו עוד תקומה.

רבי נח גד (משמאל) עם רבי מאיר מאמשינוב בשנת תרצ"ד

חת. מאידך – היה טוב לב ורך כקנה, מלא רחמים לכל נכרא ואהבת ישראל בוערת בעצמותיו.

תושבי שכונת 'נווה שלום' ביפו סיפרו סיפור מרטיט מהתקופה ההיא: היה זה עת התאספו המתפללים לתפילת 'כל נדרי' בליל יום הכיפורים. באותו בית כנסת היו שני יהודים שחיו בסכסוך ארוך והדבר העיב על השלום בבית הכנסת. ניסיונותיו של רבי נח גד לפשר ולעשות שלום בין שני היהודים עלו בתוהו. את מה שהתחולל באותו ליל יום כיפור, לא שכחו מתפללי בית הכנסת כל חייהם.

רבי נח גד נעמד על הבימה והכריז שלא ייגשו לתפילת כל נדרי, עד שאותם יהודים יתפייסו ביניהם. כך חלפה שעה ארוכה בדממה מתוחה לראות כיצד ייפול דבר. אחד הניצים שהיה עקשן במיוחד, החליט לעזוב את בית הכנסת תוך שהוא מפטיר שאינו מוכן לבוא לכלל השלמה עם בעל ריבו. רבי נח גד לא ויתר ויצא בעקבותיו מבית הכנסת. "דע לך", אמר לו רבי נח גד, "שאם לא תסכים לסיים את המחלוקת, אתה תישא באחריות על כך שיהודים לא יתפללו הלילה את תפילת 'כל נדרי'..."

מילים אלו חדרו כחץ לליבו של אותו יהודי, מה שהפשיר את הקרח. היהודי החליט לסוב על עקבותיו, להיכנס לבית הכנסת ולהתפייס עם חברו. רק בשעת לילה מאוחרת, החלה תפילת 'כל נדרי' זכה וטהורה... "תפילת 'כל נדרי' כזאת", העידו מתפללי בית הכנסת, "הייתה בהתעוררות מופלאה של תשובה ומעשים טובים שכמותה לא חווינו מעולם".

באחד מכתביו מופיע דו שיח עם הרב זוננפלד על לימוד זכות על פושעי ישראל: "רבנו הגדול תמיד לימד זכות אפילו על הפושע היותר גדול. פעם אחת ישבתי לפניו והיה מלמד זכות על פושעי ישראל, ואמר לי: 'צריכים ללמד זכות עליהם'. ואמרתי לפני רבינו איך יוכל ללמד זכות על הכל, אם אראה דרך משל, אחד אצל הכותל המערבי ביום כיפור שחל בשבת והולך בגילוי ראש עם נערה שאינה צנועה ואוכל דברים אסורים ואחר כך מעשן, איך ילמד עליו רבנו זכות? והשיב לי רבינו במתק לשונו: 'שמע בני, גם יוסף חיים אינו טיפס כזה, אלא שבכל עבירה מלבד שהיא עבירה, אם עושה אותה בתוך ישראל יש בזה חילול השם ועל חילול השם אין כפרה. ואם יכולני ללמד עליו זכות, אף כי רחוק הדבר מאוד, מכל מקום שוב אין כבר חילול השם. הנה מה שהולך בגילוי ראש, אפשר יש לו מחלה כזו, ועל האכילה והעישון, אולי הוא בסכנה וכו'. ואם כן על ידי לימוד הזכות אין יותר חילול השם וממילא יש לו כפרה".

"אהב את הארץ נפשך"

כשנה לאחר עלייתו לארץ הקודש, בשנת תרפ"ה, החל להדפיס ולהפיץ את תורת אביו הגדול הרה"ק רבי יעקב דוד מדרומסק זצ"ל, בסדרת הספרים 'מימי הירדן', 'אבני המקום', 'מכלל מציון', הגדה של פסח 'נאוה תהילה', 'מטע אהלים עם פרי

שר הרפואה

חסיד מופלג, גאון אדיר ואיש קדוש מפורסם היה רבי יעקב דוד ויינטראוב זצ"ל מרדומסק שבפולין. הוא נולד ביום כ' ניסן תר"י לאביו רבי יצחק אייזיק יום טוב, מגדולי תלמידיו של רבי בונים מפשיסחא, ואת ראשית קניינו בחסידות רכש בחצר קודשו של רבי מנחם מענדל מווארק זי"ע ועד מהרה יצא שמו וטבעו בעולם כצדיק תמים.

מקצת מגדלותו העצומה נוכל ללמוד מאותן שורות ספורות שבהן נחשפת דמותו העילאית, שנכתבו בידי הרבי הזקן הרה"ק רבי אלימלך מנחם מענדל מסטריקוב זי"ע, במכתב הסכמה שנתן על חיבוריו: "הייתי מכירו שלא פסק פומיה מגירסא עד רגע אחרונה, ולילות כימים עשה לתורה ועבודה, והיה נסתר במעשיו ומושל ביראת אלוקים".

לפני כן נסע אל 'השרף' רבי יחיאל מאלכסנדר זי"ע שקירבו וכיבדו מאוד, עד שמסופר שפעם בהיותו ברכבת, כשעבר בעיר רדומסק בדרכו למעיינות מרפא, ראה את רבי יעקב דוד מחלון הרכבת, בין המוני החסידים, פנה ואמר לו בחיבה: "רבי יעקב דוד, הנך זוכר את שמי: יחיאל בן מלכה..."

על רוח הקודש ששרתה עליו מסופר בין השאר המעשה הבא: בסביבות העיר ביאלע-וראוו היתה אשה עגונה שישה כאלמנה חיה שנים רבות. ישבו רבני הערים יחד עם רבי יעקב דוד ולאחר דין ודברים פסקו שיש להתירה מעגינותה. משגגיעו לחתום על הפסק שמותרת היא להינשא לאיש, מיאן רבי יעקב דוד לחתום על ההיתר שהוא עצמו נתן. תמחו שני הרבנים האחרים שכבר חתמו ושאלוהו לפשר החלטתו. "דעו לכם", השיב להם רבי יעקב דוד, "כי על פי דין אכן מותרת האישה להינשא בלי שום פקפוק, אך דעו נא רבותי שבעלה חי ובשום אופן לא אחתום על ההיתר. ויודע אני", המשיך רבי יעקב דוד לומר לדיינים, "כי לא תביטו עלי כלל, לכן הנני מבקש מכבוד תורתכם ארכה על שישה חודשים שלא תתירוה. ואני סמוך ובטוח שבמשך ששת החודשים הבאים תבוא ידיעה מבעלה".

השתוממו הדיינים על דבריו הפלאיים ושאלוהו מניין לו זאת. ענה רבי יעקב דוד ואמר: "לא נביא ולא בן נביא אנכי, אלא יש דבר אחד שנשאר והוא 'סוד ה' ליראיו', ואם ידי אינה רוצה לחתום - בוודאי האיש חי..." הסכימו בית הדין להמתין שישה חודשים וכדבריו כן היה, הבעל שב לאשתו, ויהי הדבר לנס.

אל תוך הבית הגדול הזה נולד רבי נח גד, שהטיב לספוג לקרבו את האווירה הטהורה ששררה דרך קבע בבית ועד לחכמים זה, עד שמסופר שכאשר עבר ברדומסק סמוך לביתו של רבי יעקב דוד, רבי פנחס מנחם מפליץ זי"ע בעל 'שפתי צדיק' (גיסו של ה'שפת אמת'), התבטא ואמר: "מריח פה ריח נעים, ריח גן עדן..."

לפני פטירת מרן ה'ישמח ישראל' מאלכסנדר בשנת תר"ע, הוא הורה לחסידיו ש"לבקשת רפואת ילכו לרבי יעקב דוד רדומסקר". אלפים רבים נושעו מברכותיו הקדושות ובפרט בענייני רפואה. לאחר שחזה ש"פולין תהפוך לנהר של דם" והתכוון לעלות לארץ, הסתלק לבית עולמו במפתיע ביום הולדתו, כ' בניסן. רבי יעקב דוד נטמן לימין האוהל הקדוש של ה'תפארת שלמה' מרדומסק זי"ע.

לאחר פטירתו ועד לשואה, כאשר היו נזקקים לישועות, ובפרט בנושאי רפואה, היו עולים לציונו הקדוש ברדומסק והיו נושעים, והיה נודע כ'שר הרפואה'.

גם בימי חול המועד פסח תש"פ, בשבוע העבר, נערכה עליה לציונו ביום ההילולא, לישועה ורפואה ממגפת הקורונה.

רבי יעקב דוד מרדומסק

תפילה על הקורונה בשבוע שעבר

מטעו', כאשר הוא משלב בהם את דברי תורתו והסכמותיהם של גאוני דורו.

בשנת תש"ב החל רבי נח גד להוציא אל הפועל תכנית שרקם במשך שנים רבות: הדפסת סדרת קונטרסים הנושאים את שמו לפי סדר האל"ף ב"ת, הלא הם 'ספרי החן' שמאגדים בתוכם אוצרות בלתי נדלים של דברי תורה וחסידות ששמע מפי מקורות מוסמכים, משולבים ברעיונותיו וחיידושו הנפלאים. עד לשנת תשי"ג הספיק להוציא לאור ארבעים וארבעה קונטרסים מלאי חן.

במהלך אותן שנים הוציא לאור גם את ספריו על חגי ומועדי ישראל, שבת וראש חודש ועל חמש מגילות. בשנת תשי"ג החל רבי נח גד בסדרת ספרים חדשה על סדר פרשיות התורה, בשם 'דברי הגן'. ברם, לא זכה לסיימה אלא עד פרשת וארא - ונסתלק לעולמו באמצע עבודתו. מכון 'באהלי צדיקים' בראשות נכדו הרב שבתי ויינטראוב פועל בימים אלו להחזיר ולהוציא לאור מחדש את כל כתביו.

זכה רבי נח גד זצ"ל למלאות את ימיו ונפל למשכב בתאריך בו נולד - ד' תשרי לשנת תשט"ו, והסתלק לבית עולמו שלושה ימים לאחר מכן ב' תשרי, והוא בן שישים ושש שנים בלבד, ומנוחתו כבוד בבית העלמין זכרון מאיר בבני ברק, כשבהוראת גדולי ישראל נכתב על מצבתו "לא פסיק פומיה ומחשבתו מתורה".

כך נכתב בעיתון 'הצופה' ביום השלושים לפטירתו: "הרב נח וינטרוב ז"ל הוציא כמעט כל חודש קונטרס חדש בדברי תורה ומוסר, היה חסיד ותמים במעשיו, מגזע רבנים גדולי עולם. במעט הכנסותיו הקדיש את חייו ואת ביתו לכל מר נפש להאכילו ולהשקותו, לא היה קשה לפניו כל טרחה בשביל הזולת. ישב יומם ולילה על התורה ועל העבודה. עלה לארץ לפני שלושים ואחת שנה ואהב את הארץ כנפשו. ביום שמלאו לו ששים ושש שנה חלה לפתע וקרא לחתנו ובקש ממנו שישמור על בנו הילד בן התשע שילך בדרך אבותיו הקדושים, ובירך את נכדיו ונפטר ביום ד' תשרי".